

Özel eğitim hizmetlerinin başlangıcı Türkiye’de 1800’lü yılların sonlarına uzanmaktadır. Yasal düzenleme açısından bakıldığında ise biraz zaman almıştır. Özel eğitim hizmetlerinin tek elden planlanma açısından önemli bir aşama olarak , 06.08.1980 tarihinde 2429 sayılı onayla Özel Eğitim Genel Müdürlüğü kurulmuş, 27.02.1982 tarihinde Daire Başkanlığına, 13.12.1983 gün ve 179 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Özel Eğitim ve Rehberlik Dairesi Başkanlığına dönüştürülmüştür. Aynı yıl çıkarılan 2916 sayılı ‘Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu’ nda, özel eğitime muhtaç çocukların yetiştirilmelerine dair esaslar belirlenmiştir.

Ülke genelinde özel eğitim ve rehberlik alanında ihtiyaçların artması sonucu, Özel Eğitim ve Rehberlik Dairesi Başkanlığı 30.04.1992 gün ve 3797 sayılı Kanunla Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğüne dönüştürülmüştür. Buna ilaveten, 06.06.1997 tarihli mükerrer 23011 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile özel eğitim esasları belirlenmiştir. Bu yasa ile 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Yasası yürürlükten kaldırılmıştır. Böylece 573 Sayılı KHK özel eğitimle ilgili hizmetlerin planlanması ve yürütülmesi konularını açıklığa kavuşturmuştur. Bu yasa ile ilk kez özel eğitim gerektiren birey, erken çocuk dönemi eğitimi, kaynaştırma, özel eğitim desteği, aile eğitimi ve katılımı, bireyselleştirilmiş eğitim planları gibi terimler kullanılmaya başlanmış ve düzenlemelere gidilmiştir (Cavkaytar, 2008).

Özel eğitim yasasına dayalı olarak hazırlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin amacı; özel eğitim gerektiren bireylerin, Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda, genel ve mesleki eğitim görme haklarını kullanabilmelerini sağlamaya yönelik esasları düzenlemektir. Bu yönetmelikle özel eğitim uygulamalarının nasıl gerçekleştirileceğine ilişkin ayrıntılara yer verilerek uygulamalara açıklık getirilmiştir. Yönetmelik; genel hükümler, personel vb. gibi kısımlardan oluşmaktadır. Yönetmelik, 2018 yılında düzenleme yapılarak güncellenmiştir.

Özel gereksinimi olan bireylerin eğitimiyle ilgili yasal düzenlemeler, uluslar arası sözleşmeler (insan hakları evrensel bildirgesi, çocuk hakları bildirgesi, özürülü hakları) özel eğitimin ilkelerinin uygulamaya dönüştürülmesinde önemli dayanak noktalarıdır. 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede özel eğitimde 9 ilkeye yer verilmektedir. Bu ilkeler şunlardır:

- 1)Özel eğitim gerektiren tüm bireyler; ilgi, istek, yeterlilik ve yetenekleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.
- 2) Özel eğitime erken başlamak esastır.
- 3) Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim gerektiren bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür.

- 4) Özel eğitim gerektiren bireylerin, eğitsel performansları dikkate alınarak, amaç, muhteva ve öğretim süreçlerinde uyarlamalar yapılarak diğer bireylerle birlikte eğitilmelerine öncelik verilir.
- 5) Özel eğitim gerektiren bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için her türlü rehabilitasyonlarını sağlayacak kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılır.
- 6) Özel eğitim gerektiren bireyler için bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilmesi ve eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması esastır.
- 7) Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif katılmalarının sağlanması esastır.
- 8) Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde, özel eğitim gerektiren bireylere yönelik etkinlik gösteren sivil toplum örgütleri ile işbirliği içinde çalışılır.
- 9) Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim gerektiren bireylerin toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanır.

Özel eğitim ilkelerinin uygulamaya dönüşmesinde halen problemler olmakla birlikte, 573 Sayılı Özel Eğitim Yasası (573 Sayılı KHK) ve Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğiyle birlikte bu ilkelerin nasıl gerçekleştirileceğine dair bir yol haritası bulunmaktadır. Özellikle her bir ilkenin uygulanması için yasal düzenlemelerin varlığı özel eğitim hizmetlerinin gelişmesinde önemli katkılar sağlayacağı düşüncesini akıllara getirmektedir.

Atatürk'ün 'Eğitimde feda edilecek birey yoktur' deyişi tüm bireylerin eğitim haklarının korunduğunu açıkça ifade etmektedir. Anayasamızın 42. maddesi de eğitim hakkını açıkça ifade etmektedir. Burada önemli olan mevzu hizmetlerin niteliği olmaktadır. Dolayısıyla özel eğitim hizmetleri sadece bu bireyleri bir araya getirip eğitmeye çalışmanın ötesinde toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanmalıdır. Bu, özel eğitim hizmetlerinin var olan hizmetlerin bir parçası değil, sunulan hizmetlerin kendisi olduğu anlamına gelmektedir (Cavkaytar, 2008).

Tüm bu bilgilerin doğrultusunda: Okulumuzun özel eğitim yaklaşımı şekillenmiştir. Kararnamede var olan özel eğitimdeki 9 ilke göz önüne alındığında eğitim- öğretim dönemi başında okulumuza yönlendirilmesi yapılan kaynaştırma öğrencileri tespit edilmekte, öğrencilerimizin aileleri ile toplantı yapılarak okulumuzda uygulanan kaynaştırma eğitiminin ne şekilde ilerlediği bilgisi okul rehber öğretmeni tarafından sebepleri ve sonuçları ile paylaşılmakta velilerin de beklenti ve görüşleri alınmaktadır. Okulun ilk iki haftası uyum süreci ve sınıf yapılarının şekillenmesi ile geçtiği için kaynaştırma öğrencilerimize okul rehber öğretmeni gözetimi ve rehberliğinde destek eğitim öğretmeni ile birlikte öğrencinin velisinin de dahil edildiği öğrenciyi tanıma eğitsel performans belirleme çalışmaları yapılır. Bu çalışmaların paralelinde okul rehber öğretmenimiz kaynaştırma öğrencilerin maksimum gelişime destek verebilecek sınıflara dahil olabilmeleri için mevcut sınıfları gözlemlemekte iki haftalık süreç sonunda sınıflarda uyum sorunu yaşayan öğrencilerin de azalması ile kaynaştırma eğitimine ihtiyaç duyan öğrencilerin sınıf yerleştirmeleri yapılmaktadır. Öğrenciler sınıflarına dahil olmadan önce sınıf arkadaşlarına öğrencilerin ihtiyaç alanları ile ilgili açıklamalarda bulunularak öğrencilerin arkadaşlarına olumlu destek olabilecekleri davranışlar paylaşılarak akran öğrenmesi ve dayanışması sağlanmaya çalışılmaktadır. Öğrencilerin destek eğitim saatleri öğrencilerin ihtiyaç alanları dikkate alınarak planlanmakta aynı zamanda ihtiyaç durumuna göre destek eğitim odasında, sınıf ortamında, bahçede yada yemekhane saatlerinde planlanmaktadır.

Eğitim öğretim devam ederken okul rehber öğretmeni tarafından takibi yapılmaya devam edilmektedir. Bireyselleştirilmiş eğitim planları okul rehber öğretmeni başkanlığında destek eğitim öğretmeni ve sınıf

öğretmenin gözlemleri sonucunda hazırlanmaktadır. Hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim planı sınıf öğretmenleri destek eğitim öğretmenleri ile birlikte gerekli görüldüğünde revize edilmektedir. Kaynaştırma öğrencileri tüm etkinliklere ve eğitim alanlarına tanısı imkan verdiği ölçüde ve gerekirse annenin de yardımı ile de dahil edilmeye çalışılmaktadır. Veliler öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda yönlendirilmeye çalışılmakta ve rehabilitasyon merkezlerindeki öğretmenleri ile bireysel iletişime geçilerek kurumlar arası işbirliği yapılmaktadır. Rehabilitasyon merkezi ile paralel çalışmalar yapılarak, tekrarlayan öğrenmelerle pekiştirme yapılarak ilerleme amaçlanmaktadır.